

Festschrift
To Commemorate the 80th Anniversary of
Prof. Dr. Talat Tekin's Birth
ISSN 1226-4490

International
Journal of
Central
Asian Studies

Volume 13 2009

Editor in Chief
Choi Han-Woo

The International Association of Central Asian Studies
Korea University of International Studies

Chomsky Sonrası Çağdaş Dilbilim: Yol Ayrımına Doğru

Ayhan Sezer
Mersin Üniversitesi

Özet: Chomsky'nin yaşı oldukça ilerlemiş olduğundan artık Chomsky sonrası dilbilimin geleceği üzerine tartışmanın zamanı gelmiştir. Geçen yüzyılın ikinci yarısından bu yana Chomsky, hemen hemen tek başına, dilbilim alanının yönlendiricisi durumunda olmuştur.

Amerikan Yapısalcılığı, dilbilimi saygın bir bilim haline getirmeseydi, büyük bir olasılıkla bugün tanıdığımız şekliyle bir Chomsky var olamayacaktı. Chomsky, Yapısalcıların sağladıkları bilimsel temeli kullanarak onlara saldırdı. Chomsky'nin ilk eleştirileri, gerçekte Yapısalcılığın bilimselliği görüntüsü içinde daha çok gösteri amaçlı eleştirilerdi. Chomsky'nin hemen herkesçe bilinen "Colorless green ideas sleep furiously" tümcesinin "dilbilgisel" ama "anlam olarak kabul edilemez" olduğu iddiasının, bilimsel içerikten yoksun olduğu pek çok kez gösterilmiştir; yine de bu ve bilimsel kaygı taşımayan benzeri "gösteri" örnekleri Yapısalcılığa büyük darbe vurmuştur.

Chomsky hakkında yanıtız sorular vardır. Bir kere, aşağı yukarı her on yılda bir kendi kuramlarını çığneyerek yeni bir kuramla ortaya çıkan Chomsky'nin, dilbilimin Aristo'su olarak kalabilmesi şaşırtıcıdır. İkincisi, pek çok dilbilimcinin onun peşinde, on yıldır çalıştıkları kuramları terk ederek, yeni bir kurama yönelmeleri anlaşılır gibi değildir. Belki de en şaşırtıcı olanı, dilbiliminin saygın isimlerinin bile Chomsky'yi eleştirdiklerinde kendilerine dinleyici bulamamalarıdır.

Chomsky, dilbiliminin mesihi, kendine bir mirasçı atamış değil. Bu dilbilim adına ümit verici bir gerçek. Dilbilimcilerin kendilerini, Chomsky dilbiliminden kurtarıp bilimsel yöntemlere yönelmelerinin zamanı çoktan gelmiştir.

Batılı bilim adamlarının Aristo'nun bilimsel gaflarını görebilmeleri 2000 yıllarını almıştı. Dilbilimcilerin, Chomsky'nin gaflarını ne kadar sürede keşfedebileceklerini zaman gösterecektir.

Anahtar sözcükler: Noam Chomsky, dilbilim, yapısalcılık, eleştiri

Abstract: Now that Chomsky has reached an advanced age, it is high time the future of the linguistic science be discussed. After all, it is Chomsky, who

has almost single-handedly dominated the linguistic science since the second half of the previous century.

If American Structuralism had not effectively established linguistics as a respected science, there could have been no Chomsky as we know him today. Chomsky attacked American structuralism only on the very scientific basis which structuralism itself provided. Chomsky's early attacks on American structuralism were more of a show than solid scientific ground. His now world-famous claim that the string *Colorless green ideas sleep furiously* is grammatical but semantically anomalous did great harm to structuralist standing, but now this claim has been shown time and again to be devoid of any scientific insight.

There are many unsolved mysteries around the name of Chomsky. Almost every ten years he shredded his own theory only to replace it with a new one, but somehow he managed to maintain his unique linguistic status. It is not easy to understand how a great number of linguists moved with him trashing the earlier Chomskyan theory only to welcome the new Chomskyan theory. It is probably more difficult to understand why all those serious, prominent linguists had to speak to deaf ears when they chose to criticize Chomskyan linguistics.

Chomsky, the linguistic messiah, is leaving no heir, which is a promising sign for the linguistic science. There are quite a few linguistic blunders Chomsky committed. It is time linguists freed themselves of the slavery of Chomskyan linguistics and listened to the mandates of the scientific approach.

It took Western scientists 2000 years to discover the scientific blunders of Aristotle, and it remains to be seen how long it will take linguists to do the same thing with Chomskyan linguistics.

Key words: Noam Chomsky, linguistic, structuralism, criticism

Şu can sıkıcı gerçeği kabul edelim: Fen alanında çalışan bilim adamlarının çoğu için, sosyal bilimlerin bilimselliği sadece adıdadır. Bu yargı sözcüklere dökülmeden yaygın bir kanı olarak süregelmektedir. Oysa bilimsel yaklaşım sadece belli konuları çalışmak üzere kurgulanmaz; her olgu bilimsel çalışma alanıdır. Bir çalışmanın bilimsel olmasını konusu değil, yöntemi belirler.

Bilimsel çalışmaların önünde iki büyük engel vardır. Birincisi, dinsel olsun olmasın toplumca benimsenmiş dogmalardır. İkincisi de büyük ün kazanmış düşünürlerin ve bilim adamlarının söylediklerini körü körüne kabullenmektir. Bilim tarihi bu iki büyük engelin bilimsel çalışmalara köstek oluşunun örnekleriyle doludur. Kendall Haven, (*Bütün Çağların En Büyük 100 Keşfi* 2007) adlı kitabında çok sayıda örnek sergiliyor.

Batı bilim dünyasında Copernic'e gelinceye kadar bilimsel kuramların mantığa ve düşünceye dayandırılmasının gerekli olduğu benimsenmişti. Dönemin bilim adamları 1500 yıl önce yaşamış olan Ptolemy'nin, "dünya evrenin merkezinde hareketsiz durmaktadır" yargısını tartışmasız kabullenmişlerdi. Copernic gözlemler yaparak bunun doğru olmadığını 1520 yılında kanıtlamıştı ama Katolik Kilisesinden korktuğu için buluşunu açıklayamamıştı.

Bertrand Russell, "Intellectual Rubbish" adlı denemesinde şöyle söylüyor: "Aristo, kadınların ağızındaki diş sayısının erkeklerinkinden daha az olduğunu söylüyordu. Zahmet edip Bayan Aristo'ya ağızını açmasını rica ederek dişlerini saymış olsaydı bu aptalca düşünceden kolayca kurtulabilirdi." İşin asıl tuhaf yanı ise bilim adamlarının yüzyıllarca Aristo'nun söylediklerini tartışmasız doğru kabul etmeleriydi. Bu aslında bilim adamlarının "bilimsel tutum" sergileyemediklerinin açık bir göstergesidir.

Bilim adamlarının Aristo'ya güvenleri tamdı. Öyle ki 2000 yıl boyunca onun söylediklerini hiç tartışmadan kabullendiler. Aristo'nun mantığıyla vardığı sonuçlardan biri şuydu: Yukarıdan bırakılan iki nesne ağırlıklarıyla doğru orantılı hızlarla düşerler. Aristo'nun yanıldığını 2000 yıl sonra Galileo Galilei 1598 yılında, Pisa Üniversitesindeki öğrencilerine açıklayacaktı. Galileo, sınıfa bir elinde bir tuğla diğer elinde birbirlerine bağlanmış iki tuğlayla girmiş, "Baylar, Aristo'nun yanıldığı sonucuna vardım", demişti.

Anton van Leeuwenhoek 1632'de Hollanda'nın Delft kasabasında doğmuştu. İyi eğitim görmemişti. Kumaş alıp satmayı kendine meslek edinmeye karar vermişti. Ama doğaya karşı duyduğu merak onu dönemindeki mikroskoplardan daha güçlü mikroskoplar yapmaya yöneltti. Leeuwenhoek, 1673'te metrenin milyonda biri büyüklüğündeki varlıkları gösterebilen bir mikroskop yapmayı başardı. Bakterilerin enfeksiyonlara ve hastalıklara neden olduğunu ilk kez anlayan kişi oldu. Leeuwenhoek, gözlemleri sonucu sirkenin bakterileri öldürdüğünü de keşfetti. Bilim adamlarının bu keşfi ciddiye almaları yüzyıllarca yıl sonra oldu.

Anton van Leeuwenhoek bilim adamı değildi; araştırmalarını işyerinde çalışmaya başlamadan önce sabah erken saatlerde ve iş bitiminden sonra yürütüyordu. Döneminin birçok bilim adamının aksine Anton van Leeuwenhoek bilimsel yöntemlerle çalışıyordu.

Özetle söylemek gerekirse, yüzyıllar boyunca fen alanında hiç de bilimsel olmayan yaklaşımlar kullanılmıştı. Kuşkusuz sosyal bilimler alanı için de aynı şey söylenebilir.

Amerikan yapısalcılığı bu gerçeğin farkındaydı ve ilk günden başlayarak dilbilimde bilimsel yöntemlerin kullanılmasını vazgeçilmez bir unsur olarak gördüler. Dilbilimi, dilin *bilimsel olarak* incelenmesi olarak tanımladılar ve bu tanımdaki “bilimsel olarak” ifadesine sıkı sıkıya bağlı kaldılar. Öyle ki eğer bugün dilbilim bir bilim olarak algılanıyorsa bu her şeyden çok Amerikan yapısalcılığının ödün vermez bilimsel tutumundan kaynaklanmaktadır.

John P. Broderick’ın 1975’te basılmış ilginç bir kitabı var: *Çağdaş İngiliz Dilbilimi: Yapısal ve Dönüşümsel Bir Dilbilgisi*. Broderick, kitabın önsözünde neden karşıt iki dilbilim kuramına dayalı bir dilbilgisi yazdığını açıklıyor. Dilbilimin bilimselliği Amerikan yapısalcılığına dayanıyor. Broderick (1975:3-9), kitabında dilbilimin “empirik” bir bilim olarak algılandığını söylerken Amerikan yapısalcılığının görüşlerine dayanıyor. Broderick’e göre, “empirik” bir bilim en azından dört özelliğe sahip olmalıdır: 1. araştırma gözlenebilir/algılanabilir olguları konu edinmelidir; 2. araştırma, olgu hakkında yansız yargılar oluşturabilmelidir; 3. oluşturulan yargılar dizge içinde sıralı olmalıdır; 4. yargılar mantığa uygun olmalıdır.

Broderick (1975: 8) çağdaş bilimsel dilbilimin temellerinin Edward Sapir ve Leonard Bloomfield tarafından atıldığını belirtiyor. Bloomfield’in gözlemlenmesi mümkün olmadığı için anlambilimi dilbilim çalışmaları dışında tutmak istemesi bilimselliği nasıl algıladığını açıkça göstermektedir.

Çağdaş bilimsel dilbilimi Amerikan yapısalcılığı ile gelişmiş ve kendine bilimsel evrende saygın bir yer edinmiştir. Amerikan yapısalcılığı dilbilimin bilimselliğini benimsetmekle de kalmamış geniş çevreler için dilbiliminin niteliği hakkında da aydınlatıcı olmuştur.

Amerikan Yapısalcılığı dünya tarihinde benzeri görülmemiş bir deneyim yaşamıştır. İkinci Dünya Savaşı sırasında çabuk ve etkili bir biçimde yabancı dil öğrenme zorunluluğu ile karşı karşıya kalan Amerikan Ordusunun gereksinimini inanılmaz bir başarı ile karşılamış ve yabancı dilin öğreniminin bilimsel yöntemlere dayandırıldığında başarılı olacağını kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde kanıtlamıştır.

Ne var ki çağdaş dilbiliminin bayrağını bugün Amerikan yapısalcılığı taşıyor. Aksine Amerikan yapısalcılığını acımasızca eleştiren, onu tahtından indiren bir kişi bu bayrağı taşıyor: Avram Noam Chomsky.

Avram Noam Chomsky: Dilbilimin Aristo'su

Avram Noam Chomsky, bilim tarihinde ancak Aristo ile karşılaştırılabilir. Dilbilim dünyasına etkisi Aristo'nunki kadar geniş kapsamlı ve uzun süreli olacağı anlaşılıyor.

Avram Noam Chomsky'in ünü öylesine büyümüştür ki önemi dilbilimin önüne geçmiştir. Robert F. Barsky (2007: 38) dilbilimcilerin uzun zamandır birbirlerine "Chomsky emekli olduğunda dilbilim alanına ne olacak?" diye sorduklarını belirtiyor. Hiç kimsenin Einstein ölünce fiziğe ne olacak diye endişelenmediği düşünülürse, Chomsky'nin nasıl algılandığı anlaşılabilir.

Robert F. Barsky (2007: 37) *Chomsky Etkisi* adını taşıyan kitabında büyük bir gaf yapıyor ve yapısalcılığın ne olduğunu hiç anlamadığını gösteriyor. Barsky şöyle söylüyor: Chomsky'nin fikirleri alanda bir devrim gerçekleştirdi. 1950'lerde alana girdiğinde dilbilim davranışçılık, dağılımcılık ve yapısalcılık gibi tartışmalara yoğunlaşmıştı, bu tartışmalar artık önemsiz ya da en azından marjinal kabul ediliyor.

Robert F. Barsky (2007: 38-39), Chomsky'nin mirası ne olacak diye soru yönelttiği dilbilimcilerden John Goldsmith'in yanıtını aktarıyor. Goldsmith, Chomsky'nin 50 yıl sonra Ernst Mach gibi anımsanacağını söylüyor. Goldsmith'e göre, Ernst Mach, 19. yüzyılın ikinci yarısının en önemli ve en etkin bilim adamı olmuştu. Mach'ın katkısı yöntemseldi; Newton'un zaman ve uzay algılamasını reddetmiş, bunları duyuşsal algılarımızı düzenlemek için oluşturduğumuz kavramlar olarak değerlendirmişti. Bu yaklaşım Einstein ve diğerlerini evreni yeniden değerlendirmeye yöneltmişti. Ernst Mach'ın katkısı böyle dolaylı bir katkı olmuştu.

Goldsmith, Chomsky'nin dilbilim alanına katkısının doğrudan olmaksızın çok, Mach'ınki gibi dolaylı olacağına inandığını belirtiyor. Bu gözlemde doğruluk payı olduğu gerçek olmakla birlikte Chomsky'nin dilbilim alanına katkısının bütünüyle olumlu olduğunu söyleyebilmek mümkün değil.

Günümüzde Chomsky'nin büyük bir dilbilimci, hatta günümüzün en

büyük dilbilimcisi olduğu onun adını duyanlarca kabul edilen bir gerçek olmuştur. Chomsky, dilbilimciliği yanında yüzyılımızın en önemli entelektüel eylemcisi olarak da tanınmaktadır. Popüler dergi ve gazetelerde sık sık Chomsky'in yaşayan en büyük dahiler arasında yer aldığı yazılmaktadır. *Chicago Tribun*'e göre (Collier ve Horowitz, 2004: VII), Chomsky hayatta olan bilim adamları içinde en fazla atıf alanıdır. Gelmiş geçmiş bütün bilim adamları arasındaysa Freud ve Platon'un arkasında üçüncü bilim adamıdır.

Ne var ki yapısalcıların deyimiyle Chomsky her şeyden çok bir "koltuk dilbilimcisi"dir. Veriye gerekli saygıyı göstermeyen, masa başı bir dilbilimcidir. Chomsky'nin kuramlarını veriye dayandırmak yerine, veriyi kuramlarına uyması için eğip büktüğünü gösteren pek çok örnek vardır. Chomsky, çoğu zaman verinin yargılarını destekleyip desteklemediğine de önem vermeyen bir tutum sergilemiştir. Onun, "Benim ana dilim İngilizce, o halde İngilizce hakkındaki önsezilerim doğru olmalıdır" şeklinde özetlenebilecek yaklaşımı pek çok tartışmasında hissedilebilmektedir.

Tanınmış dilbilimci Archibald A. Hill (Wilson, 1967), "Grammaticality" adlı makalesinde Chomsky'nin *Aspects of the Theory of Syntax* adlı devrim yaratıcı çalışmasındaki basit bilimsel kusurları apaçık ortaya koyuyor. Archibald A. Hill'in "Kral çıplak" diye gösterdiği bu çalışmasında Chomsky'nin çok güvendiği önsezisinin diğer İngilizce anadil konuşurlarıyla hiç uyuşmadığı, hatta taban tabana zıt olabildiği açıkça gösteriliyor. Chomsky'nin Hill'in bu çalışmasına yanıt vermemesi anlaşılır bir tutum, çünkü Hill'in çalışması gözlem ve sınamaya dayalı bir çalışma. Bu çalışma Chomsky'nin "grammaticality" ölçeğinin diğer anadil konuşurlarınca paylaşılmadığını açıkça gösteriyor.

Aslında "grammaticality" kavramının kendisi de dilbilim bulgularıyla ters bir kavramdır. Konuşurların böyle bir ölçek kullandığını gösteren hiçbir olgu ya da gözlem söz konusu değildir. İlk dönem dilcilerin bile farkına varmış oldukları "insanların duydukları sözcelere bir anlam yüklemekle yeteneğiyle donatıldıkları" gerçeğinin Chomsky'nin gözünden kaçmış olması şaşırtıcıdır.

Chomsky, *The Logical Structure of Linguistic Theory* başlıklı doktora tezinde (1955-56) (daktilo sayfası 41) "dilbilgisel" ama "anlamsız" tümcelerden söz ediyor. Chomsky'e göre,

Colorless green ideas sleep furiously

This is a round square

tümceleri “dilbilgisel” olmakla birlikte “bütünüyle” anlamsızdır. Bütün dilbilim tarihinde *Colorless green ideas sleep furiously* tümcesi kadar tanınmış bir örnek tümce olmamıştır. Bu tümce Chomsky’nin adı ile de özdeşleşmiştir.

Yine bütün dilbilim tarihinde bu kadar yanlış algılanan bir örnek de olmamıştır. Bu tümcenin “dilbilgisel” ama “anlamsal olarak kabul edilemez” olduğu yargısı ilk söylendiğinden beri geniş kitlelerce kabul edilmektedir.

Google arama motorunda *Colorless green ideas sleep furiously* arandığında yaklaşık 33.000 sonuç çıkmaktadır (5 Ekim 2008: 19:00). Bunların çoğunda tümce “dilbilgisel” ama “anlamsız” olarak değerlendirilmektedir.

Chomsky’nin dilbilime olumsuz etkisini en açık şekilde bu tümce sergilemektedir. Birincisi, Chomsky bir yargısına destek olması amacıyla bu tümceyi kendi oluşturmuştur. İkincisi, bu tümce hakkındaki yargısı da doğru değildir. Bir başka deyişle “dilbilgisel” ama “anlamsız” tümceler varsa bile *Colorless green ideas sleep furiously* tümcesi bu yargıyı destekleyen bir tümce değildir.

Açıkçası Chomsky’nin anadil konuşur önsezilerine dayandığı yargıları bütünüyle tutarsız çıkmaktadır. Hill’in makalesi bunu kanıtlamaktadır.

Chomsky’nin *Colorless green ideas sleep furiously* tümcesinin “dilbilgisel” ama “bütünüyle anlamsız” olduğu yargısı bilimsel bir yargı değildir. Ne gözleme ne de veriye dayanmaktadır. Üstelik araştırmalar bu yargının yanlış olduğunu göstermektedir.

Chomsky’nin söz konusu yargısı aslında dilbilimsel açıdan ciddiye alınacak bir yargı bile değildir. Öyle ki dilbilimci olmayan ama dil duyarlılığına sahip pek çok kişi bu yargının anlamsız olduğunu fark etmektedir. John Hollander, Chomsky’nin ne kadar büyük bir yanlış içinde olduğunu gösteren bir şiir bile yazmıştır:¹

---

¹<http://www.panarchy.org/russell/rubbish.1943.html> (8 Ekim 2008).

Coiled Alizarine

for Noam Chomsky

Curiously deep, the slumber of crimson thoughts:
While breathless, in stodgy viridian
Colorless green ideas sleep furiously.

Chomsky Karşıtı Yazılar'ın (*The Anti-Chomsky Reader*) sekizinci bölümü "A Corrupted Linguistics: Yozlaşmış Bir Dilbilim" Robert D. Levine ve Paul M. Postal gibi iki tanınmış dilbilimci tarafından yazılmıştır. Robert D. Levine ve Paul M. Postal (2004: 204) Chomsky'nin çalışmalarında bilimsel yöntemlerin gerektiği şekilde kullanılmadığı, zaman zaman anlaşılmaz söylemler oluşturulduğu ve kendisini eleştirenlere bilimsel düzlemde yanıtlar vermek yerine kişisel saldırılarda bulunduğu iddia edilmektedir. Doğrusu Chomsky'nin bu yaklaşımını sadece dilbilim alanında değil, dünya düzeni çalışmalarında da kullandığı açıkça görülmektedir. Prof. Dr. Alpaslan Işıklı ile giriştiği ve basına yansıyan tartışmada da ününe hiç yakışmayan ucuz demagoji oyunlarına başvurduğu görülmektedir.²

Ne yazık ki Chomsky Aristo'nun sadece ününü değil, onun nesnel bilimsellik dışı yaklaşımını da paylaşmış görünmektedir. Chomsky bir bakıma Aristo'nun gözleme değil, akıl yürütmeye ve mantığa dayalı çalışma yöntemine geri dönerek yapısalcılığın nesnel bilim anlayışı yerine öznel çalışma yöntemini geri getirmiştir.

Chomsky'nin bu mirası hiç kuşkusuz dilbilim çalışmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Himmelmann ve Schultze-Berndt (2005: 2)

- (2) a. Claire left the room *angry*.
b. Claire left the room *angrily*.

tümcelerinin İngiliz anadil konuşurları için farklı anlamlar taşıyacaklarını ve bu iki tümcenin de Almanca'ya

Claire hat wütend das Zimmer verlassen.

şeklinde çevrilebileceğini tartışmasız bir gerçekmiş gibi sunuyorlar. Dahası, İngilizce iki ayrı tümcenin çevirisi olan Almanca tümcede Almanca

²<http://www.angelfire.com/zine/dusunenler/koseyaz/mikhail/kurtsorun.htm> (15 Mart 2008).

anadil konuşurlarınca “anlam bulanıklığı” görülmeyeceğini, ancak tüm-cenin biraz “müphem” olarak algılanabileceğini belirtiyorlar.

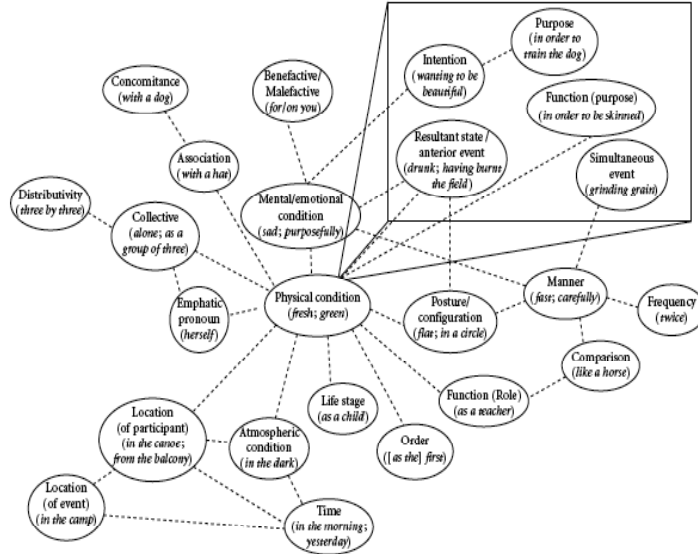
Himmelmann ve Schultze-Berndt (2005: 6)

- (6) a. John shouted at them angrily. (pure manner)
b. John answered the question stupidly. (pure manner)
- (7) He angrily broke the door open. (transparent)
- (8) John stupidly answered the question. (agentive)
- (9) They loaded the cart heavily. (resultative)

örneklerinde görüldüğü gibi bütünüyle öznel bir yaklaşımla anlambilimsel sınıflandırma yapmakta da sakınca görmüyorlar.

Biz bu tutumun nesnellikle bağdaşmadığını belirtmek zorundayız. Tıpkı Chomsky gibi, Himmelmann ve Schultze-Berndt de kendi örnekleri üzerinde kendi öznel değerlendirmelerine dayanarak bilimsel yargılara ulaşmak istemektedirler. Ne yazık ki bu Chomsky mirası tutum çok yaygın olarak görülmektedir.

Çalışma Chomsky’e özgü bir özellik daha taşımaktadır. Himmelmann ve Schultze-Berndt (2005: 29) yukarıdaki ve benzeri tümce örneklerinin “anlambilimsel haritası”nı şöyle sunmaktadırlar:

URE 1.1 A tentative semantic map for participant-oriented expressions

Böyle bir anlambilimsel sınıflandırmanın gereksiz yere karmaşık ve öznel olduğunu belirtmek gerekmektedir.

Yol Ayrımı

Chomsky'nin *Üretken Dönüştürücü Dilbilgisi* ile parlayan yıldızı ona eşi görülmemiş bir saygınlık kazandırmıştı. İlerleyen dönemlerde Chomsky en az dört kez kendi kuramlarını yıkarak yenilerini yerleştirdi. Dilbilim topluluğunun büyük bir bölümü de onunla birlikte ilerledi. Bunun bilimsellik açısından hastalıklı bir durum olduğunu söyleyebiliriz. Chomsky, kendi kuramsal kusurlarını görüp düzeltmeler yapmadıkça bu kusurların başka dilbilimciler tarafından düzeltilmemiş olması dilbilim adına endişe verici olmalıdır.

Chomsky'nin Bağlama ve Yönetim Kuramından sonra Uygulamalı Dilbilimin dilbilim ayağı yok olmuştur. Yapısalcılığın nesnel yönü ve betimleyici gücü dil öğretimine aktarılmış ve Uygulamalı Dilbilim alanı gelişmişti. Chomsky'nin Yönetim ve Bağlama Kuramı ile birlikte dilbilimin dil öğretimine katkısı ortadan kalkmış oldu. Çünkü kuramın bulgularının ve içeriğinin dil öğretilmesine uygulanması söz konusu değildi. Bugünkü Uygulamalı Dilbilim bilimsellik kılıfına sokulmuş tutarsız yaklaşımların saldırısı altındadır. Öyle ki yabancı dil öğretiminde "mucizevi" yaklaşımlar bile Uygulamalı Dilbilim kitaplarında yer alabilmektedir.

Yapısalcılık bilimsel yöntemlere sıkı sıkıya bağlıyken, Chomsky masa başında hiç gözlem yapmaksızın kuramlar oluşturmuştur. Kuramlarına ters düşen veri örneklerini dikkate almak yerine veriyi kendi kuramına uyacak şekilde sokmaya çalışmıştır.

Chomsky (1955-56: I-6) kendi doktora tezinin birinci bölümünde şöyle söylüyor:

Betimleyici dilbilim üç temel sorunla ilgilenmektedir. Betimleyici dilbilimci bir yandan ayrı ayrı diller için dilbilgisi hazırlamaya çalışır. Betimleyici dilbilimci aynı zamanda genel bir dilbilim kuramı oluşturmaya da çalışır; her dilin dilbilgisi, genel dil kuramının bir örneklendirilmesidir. Üçüncü olarak, betimleyici dilbilimci araştırma sonuçlarının geçerli ve hazırlanan her dilbilgisinin dil gerçeğine uygun olduğunu kanıtlamaya çalışır.

Kendine böyle geniş bir evren çizen yapısalcılık Chomsky tarafından

“dar kapsamlı” olduğu için eleştirilmiştir. Ama geçen zaman içinde Chomsky kuramlarına dayalı olarak geliştirilebilen dilbilgisi modelleri yapısalci dilbilgileriyle karşılaştırıldığında son derece dar kapsamlı kalmıştır. Chomsky hakkında oldukça geçerli bir yargı şu olabilir:

Chomsky, dilbilimin bilimselliğini kabul ettirmiş olan Amerikan yapısalcılığına pek de etik olmayan vahşi saldırılarla kendine dilbilim içinde bir yer edinmiştir. *John is eager to please/John is easy to please* gibi aslında dilbilimsel açıdan ucuz örnekleri sıkı bir demagog olarak kullanarak Amerikan yapısalcılığının saygınlığına büyük zarar vermiştir. Aslında bu zarar Chomsky'nin bilimselliği ile değil ucuz propaganda yöntemleriyle sağlanmıştır. Buradaki paradoks şudur: Amerikan yapısalcılığının dilbilime sağladığı saygınlık olmasaydı Chomsky'nin söyledikleri 17. yüzyıl Port Royal dilbilgisinin kötü bir taklidi olmaktan ileri gidemeyecekti (Sezer 2008).

Galileo, öğrencilerine, “Baylar, Aristo'nun yanıldığı sonucuna vardım” demişti. Çağdaş dilbilimi de “Baylar, Chomsky'nin yanıldığı sonucuna vardım” diyebilecek ve kendilerini dinletebilecek dilbilimcileriyle var olabilecektir. Aksi takdirde dilbilim, hâlâ dünyanın İncil'de yazıldığı gibi 6400 yaşında olduğunu bin bir değişik şekilde savunmaya çalışan Katolik Kilisesinin durumuna düşecektir.

Kaynaklar

- Archibald, A. Hill. (1967). "Grammaticality". A Linguistic Reader. ed. Graham Wilson. New York: Harper and Row.
- Barsky, Robert F. (2007). *The Chomsky Effect: A Radical Works Beyond the Ivory Tower*. Cambridge, Massachusetts. The MIT Press.
- Broderick, John P. (1975). *Modern English Linguistics: A Structural and Transformational Grammar*. New York: Thomas Y. Crowell Company.
- Chomsky, Noam (1955-56). *The Logical Structure of Linguistic Theory*. Doktora tezi. Massachusetts Institute of Technology.
- D. Levine, Robert ve Paul M. Postal (2004). "A Corrupted Linguistics". Collier, Peter ve David Horowitz. ed. *The Anti-Chomsky Reader*. San Francisco: Encounter Books.
- Haven, Kendall (2007). *100 Greatest Science Discoveries of All Time*. Westport: Libraries Unlimited.
- Himmelman, Nikolaus P. ve Eva Schultze-Berndt (2005). "Issues in the syntax and semantics of participant-oriented adjuncts: an introduction". Himmelman, Nikolaus P. ve Eva Schultze-Berndt. ed. *Secondary Predication and Adverbial Modification: The Typology of Depictives*. Oxford: Oxford University Press.
- Sezer, Ayhan (2008). *Bilim ve Ütopya*. Mayıs.